

Warszawa, dn. 23 marca 2016 r.

KMP.575.4.2016.MMo

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Domu Pomocy Społecznej *Na skarpie* we Włocławku**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 r. [(Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192); dalej: OPCAT] oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 26-27 stycznia 2016 r., do Domu Pomocy Społecznej, mieszczącym się w Zbyszycach 12, (zwanego dalej: DPS, Domem, placówką) udali się przedstawiciele Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (zwanego dalej: KMP lub Mechanizmem): Małgorzata Molak (pedagog resocjalizacyjny), Przemysław Kazimirski oraz Wojciech Sadownik (prawnicy). W wizytacji wziął również Jerzy Foerster - lekarz geriatra (ekspert KMP). Jego spostrzeżenia włączone zostały w treść Raportu.

Działając jako Krajowy Mechanizm Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej: BRPO) sprawdzili na miejscu stan przestrzegania praw mieszkańców DPS, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z panem Jarosławem Pułanieckim - dyrektorem Domu;
- dokonano oglądu budynku przeznaczonego na zakwaterowanie pensjonariuszy Domu, w tym m.in.: wybranych pokoi, gabinetu doraźnej pomocy medycznej, kaplicy, sanitariatów, jadalni, gabinetu rehabilitacji;

- przeprowadzono w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń rozmowy z mieszkańcami oraz pracownikami DPS;
- przeprowadzono rozmowy indywidualne z mieszkańcami w warunkach wykluczających obecność osób trzecich;
- poddano analizie wybraną dokumentację, dostępną na miejscu m.in.: książki raportów pielęgniarskich, wybrane akta osobowe mieszkańców.

Pracownicy BRPO poinformowali dyrektora DPS o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano dokumenty regulujące pracę placówki.

2. Charakterystyka placówki

Zgodnie z decyzją z dnia 12 lutego 2007 r. Wojewoda Kujawsko-Pomorski wydał zezwolenie na prowadzenie Domu Pomocy Społecznej we Włocławku, przeznaczonego dla 58 osób w podeszłym wieku.

Organem prowadzącym jest Miasto Włocławek.

3. Legalność pobytu

W dniu wizytacji w Domu przebywało 38 kobiet i 20 mężczyzn. Wśród nich nie było żadnej osoby umieszczonej w Domu na mocy postanowienia sądu.

Analiza dokumentacji nie wykazała nieprawidłowości w zakresie legalności pobytu pensjonariuszy. Mieszkańcy podpisują wszystkie stosowane oświadczenia.

4. Personel

Poziom zatrudnienia w dziale terapeutyczno - opiekuńczym oraz fakt, iż pracownicy innych działów pełnią funkcję pracowników pierwszego kontaktu sprawia, że jest spełniony standard określony w § 6 ust. 2 pkt 3 a rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej [(Dz. U. z 2012 r., poz. 964); dalej: rozporządzenie].

Wątpliwości wizytujących budzi fakt, iż w DPS nie pracują opiekunki. Przedstawiciele KMP przyjęli wyjaśnienie dyrektora, iż priorytet stanowiło dla niego utrzymanie wysokiego poziomu zatrudnienia pielęgniarek. Prace standardowo wykonywane przez opiekunki są wykonywane przez pielęgniarki i pokojowe. Mieszkańcy mają zapewnioną odpowiednią opiekę i nie zgłaszali uwag w tym zakresie.

Pracownicy Domu zostali zaznajomieni z różnymi zagadnieniami dotyczącymi pracy z mieszkańcem, w tym w zakresie komunikacji i przeciwdziałania agresji. Przedstawiciele KMP doceniając zrealizowane szkolenia, zalecają jednocześnie organizację warsztatów przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu personelu pracującego na co dzień w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami. Konieczne jest także spełnienie wymogu zawartego w § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia, zgodnie z którym *warunkiem efektywnej realizacji usług opiekuńczych i wspomagających jest uczestniczenie pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego co najmniej raz na dwa lata w organizowanych przez dyrektora domu szkoleniach na temat praw mieszkańca domu oraz kierunków prowadzonej terapii, a także metod pracy z mieszkańcami.*

W latach 2014 - 2015 nie toczyły się postępowania dyscyplinarne oraz sądowe w stosunku do członków personelu wizytowanej placówki.

5. Traktowanie

Mieszkańcy, z którymi rozmawiali przedstawiciele KMP w sposób pozytywny wyrażali się na temat personelu. Podkreślali przyjazną, domową atmosferę. Wizytujący obserwując sposób odnoszenia się pracowników Domu do jego pensjonariuszy, zauważyli szacunek i zainteresowanie sprawami mieszkańców.

Podczas dokonywania oglądu, przedstawiciele KMP natrafili na pokój, w którym nie ma klamki, a wewnątrz jest zdemolowanie. Jak zostali poinformowani przez pracowników Domu, mieszka w nim agresywny mężczyzna, który w czasie pogorszenia swojego stanu zdrowia, niszczy wszystkie przedmioty. Wizytujących zapewniono, iż mieszkańcowi zabezpieczono odpowiednią pomoc medyczną, a odkąd bierze *Rispolept* (czego ma świadomość), ataki nie powtarzają się. Nadal jednak

pozostał problem zanieczyszczania siebie i pomieszczenia. Personel domu podkreślił, że pensjonariusz pozostaje pod stałą opieką internisty, psychiatra zadeklarował interwencję w razie konieczności. Z uwagi na zaburzenie, na które cierpi pensjonariusz, ważne jest stałe monitorowanie jego stanu psychicznego, także pod kątem weryfikacji, czy przebywa on w placówce o właściwym profilu. Co więcej, zasadne jest przeprowadzenie remontu w pomieszczeniu, aby jego wygląd odpowiadał standardom pozostałych pokoi dla mieszkańców.

6. Dyscyplinowanie

Zastrzeżenia wizytujących wzbudził art. 3 ust. 4 *Regulaminu Samorządu Mieszkańców Domu Pomocy Społecznej we Włocławku ul. Dobrzyńska 102* (dalej: regulamin samorządu), zgodnie z którym *do głównych zadań Rady Mieszkańców należy dyscyplinowanie mieszkańców w zakresie przestrzegania obowiązków i obowiązujących regulaminów w DPS*. Powyższe zostało ujęte także w § 7 pkt 4 *Regulaminu mieszkańców Domu Pomocy Społecznej we Włocławku ul. Dobrzyńska 102* (dalej: regulamin mieszkańców). W związku z tym, iż zapis ten jest nieprecyzyjny, pracownicy BRPO prewencyjnie zwracają uwagę na różnicę między przypominaniem mieszkańcom o konieczności przestrzegania regulaminu, a nakładaniem na nich kar. Do kompetencji rady mieszkańców nie powinno bowiem należeć stosowanie środków dyscyplinarnych wobec innych pensjonariuszy.

Przedstawiciele KMP zwracają się do dyrektora Domu z prośbą o wyjaśnienie postanowienia zawartego w § 17 regulaminu mieszkańców, który stanowi, iż *sprawy mieszkańców Domu, którzy naruszają w sposób rażący przepisy regulaminu powinny być załatwiane indywidualnie przez Dyrektora Domu (...) w porozumieniu z radą mieszkańców*. Postanowienie to wzbudza zaniepokojenie, gdyż sugeruje ingerencję osób trzecich w prywatność pensjonariuszy Domu.

Analizując *Zeszyty obserwacji mieszkańców*, wizytujący zauważyli wpis z dnia 12 września 2014 r. dotyczący (*dane usunięto*), iż został on przeniesiony za karę do innego pokoju. Pracownicy BRPO podkreślają, iż zmiana miejsca zakwaterowania pensjonariusza może odbyć się wyłącznie za jego zgodą, nigdy zaś nie powinna stanowić środka dyscyplinarnego. Pracownicy BRPO stoją na stanowisku, iż

wymierzanie kar pozostaje w związku z wolnością osobistą jednostki, chronioną przez art. 41 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997, nr 78, poz. 483), zgodnie z którym każda regulacja dotycząca wolności osobistej musi mieć wyraźne umocowanie ustawowe. W aktualnym stanie prawnym brak jest takiego umocowania, które nadawałoby takie kompetencje pracownikom DPS lub organom wewnętrznym Domu, gdyż powołująca domy pomocy społecznej ustawa nie zawiera w przedmiotowej materii żadnej regulacji. W związku z tym praktyka wymierzania kar wobec mieszkańców wymaga wyeliminowania.

W wypowiedziach mieszkańców powtarzała się informacja o tym, iż osoba, która zachowa się niewłaściwie, przez określony czas nie ma wstępu na stołówkę i spożywa posiłki w pokoju. Dyrektor wyjaśnił wizytującym, iż zasada ta została wprowadzona na prośbę pensjonariuszy ze względu na uciążliwość zachowania jednej z pań. Podczas spotkania z dyrektorem dnia 14 kwietnia 2015 r., rada mieszkańców zwróciła się z prośbą o wprowadzenie 3-dniowego zakazu korzystania ze stołówki dla jednej kobiet, wobec której stosowane upomnienia dyrektora nie przynosiły oczekiwanego rezultatu. Mieszkanka, której wskazane ograniczenie miało dotyczyć, wyraziła na nie zgodę. Przedstawiciele KMP rozumieją, iż w opisanej sytuacji nadrzędne było dobro wszystkich pensjonariuszy Domu, jednak dbanie o nie nigdy nie może wykroczyć poza powszechnie obowiązujące przepisy. Przypomnienia wymaga, iż zadaniem rady mieszkańców nie powinno być nakładanie kar na pozostałych pensjonariuszy, ani też wnioskowanie o podjęcie przez dyrektora Domu takich działań.

W jednym z raportów pielęgniarских wizytujący dostrzegli wpis z dnia 11 września 2015 r. świadczący o konfiskacie alkoholu i otwarciu szafki w celu jej sprawdzenia. Wskazać w tym miejscu należy, iż praktyka odbierania alkoholu pensjonariuszom budzi wątpliwości w kontekście konstytucyjnej ochrony prawa własności (art. 64 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji RP). Przedstawiciele KMP nie negują dbania personelu o bezpieczeństwo mieszkańca placówki. Jednocześnie pragną wskazać, że zgodnie z przepisem art. 64 ust. 1 Konstytucji RP *każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia*. Jak stanowi Konstytucja RP, w przepisie art. 64 ust. 2 prawa te podlegają równej dla wszystkich

ochronie prawnej. Natomiast z uregulowanej w przepisie art. 64 ust. 3 Konstytucji RP normy wynika, iż *ograniczenie własności może nastąpić tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty praw własności*. Przedstawiciele Mechanizmu zalecają zmianę praktyki, aby nie naruszała ona porządku prawnego. Podobne zalecenie pracownicy BRPO wydają w kontekście dokonywania przeszukania szafek, do którego personel DPS nie posiada uprawnień.

7. Prawo do ochrony zdrowia

Opieka medyczna sprawowana jest przez lekarza POZ - internistę i specjalistę medycyny rodzinnej. Lekarz przyjmuje na wizyty w DPS co środę oraz w inne dni w razie potrzeby. Pacjenci mogą również korzystać z porad lekarskich w Przychodni nr 9 przy ul. Płockiej, w której wskazany doktor pracuje. Co ważne, wszyscy mieszkańcy są pod opieką jednego, stałego lekarza. Pensjonariusze korzystają również z konsultacji wszystkich niezbędnych specjalistów, do których są dowożeni samochodem Domu wraz z pielęgniarką. W godzinach nocnych i w święta, w razie nagłego zachorowania mieszkańca, korzysta się z wizyty pomocy doraźnej lub wzywane jest pogotowia ratunkowe.

Ekspert KMP uważa, iż zasadne jest zatrudnienie dodatkowej pielęgniarki. Jego zdaniem, biorąc pod uwagę urlopy i absencję chorobową pracowników, zatrudnienie 7 osób może być niewystarczające dla obsadzenia wszystkich dyżurów.

Mieszkańcy chorujący na cukrzycę odbywają regularne wizyty u specjalisty diabetologa - co sześć miesięcy, a razie potrzeby - częściej.

Sala do rehabilitacji wyposażona jest w UGUL, lampę solux, diadynamic, rotory, wirówkę kończyn górnych, masażer stóp, 2 rowery stacjonarne. Zdaniem eksperta KMP warto zakupić aparat do magnetoterapii w celu poszerzenia oddziaływań w ramach fizykoterapii. Jest to wskazane ze względu na profil mieszkańców Domu, wobec których prowadzone może być leczenie kontuzji, zwichnięć, złamań, urazów mięśni, zwyrodnienia, stanów zapalnych i osteoporozy, a także działanie przeciwbólowe.

Fizjoterapeutka prowadzi codziennie terapię przyłózkową u pacjentów leżących. Realizowana jest również gimnastyka dla chorych poruszających się na wózkach (8 osób) oraz gry i zabawy sportowe dla osób sprawnych funkcjonalnie.

8. Prawo do informacji

Bardzo dobre wrażenie wywarły na wizytujących tablice ogłoszeń, zawierające szereg istotnych dla mieszkańców informacji.

Dyrektor Domu jest stale dostępny dla mieszkańców w swoim gabinecie. Ponadto uczestniczy w zebraniach z mieszkańcami, podczas których zgłaszają oni swoje problemy.

Przedstawiciele KMP doceniają skrupulatnie sporządzoną *Procedurę postępowania dotyczącą przyjmowania i rozpatrywania skarg oraz wniosków od mieszkańców DPS*, niemniej jednak zwracają uwagę, iż pensjonariusze powinni mieć możliwość złożenia anonimowej skargi np. wrzucając ją do przygotowanej na ten cel skrzynki, znajdującej się w ogólnodostępnym miejscu.

Podczas rozmów z mieszkańcami wizytujący otrzymali potwierdzenie, iż są oni zapoznawani z regulaminem Domu (co poświadczają podpisem) i mają pełną świadomość swoich praw.

9. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Zgodnie z informacją przekazaną przez dyrektora DPS, mieszkańcy mogą swobodnie opuszczać teren Domu. Nie ma w tym zakresie żadnych ograniczeń.

Pensjonariusze mają zapewnioną możliwość utrzymywania kontaktu telefonicznego za pośrednictwem aparatu znajdującego się u pracownika socjalnego lub pielęgniarek. Posiadają także prywatne telefony komórkowe.

Odwiedziny nie podlegają ograniczeniom ani w zakresie kręgu osób ani pory spotkania. Bliscy przyjeżdżający z daleka mogą skorzystać z bezpłatnego noclegu w pokoju gościnnym.

Dostęp do internetu został zapewniony przy stanowiskach komputerowych.

Respektowanie prawa do kontaktu ze światem zewnętrznym potwierdzili w rozmowach mieszkańcy DPS.

10. Oddziaływania kulturalno-oświatowe i terapeutyczne

Psycholog zatrudniony w Domu na $\frac{1}{3}$ etatu przyjmuje na wizyty 2 razy w tygodniu. Mieszkańcy nie zgłaszali uwag w zakresie częstotliwości jego dyżurów. Dominowały wręcz pozytywne opinie na temat jej pracy. Pensjonariusze doceniali, iż psycholog sama wychodzi z inicjatywą kontaktu. Zdaniem eksperta KMP zasadne jest zwiększenie etatu psychologa do $\frac{1}{2}$, co umożliwiłoby poprowadzenie raz w tygodniu psychoterapii grupowej, jako efektywnej formy pomocy osobom starszym, sprzyjającej ich aktywizacji i integracji.

Według informacji przekazanych przez pensjonariuszy, regularnie organizowane są wycieczki, czy imprezy i występy na terenie placówki. Największym uznaniem cieszą się próby chóru oraz wyjazdy. Także *Plan imprez kulturalnych, terapeutycznych i rekreacyjnych na rok 2016* wskazuje na liczne wydarzenia organizowane dla pensjonariuszy Domu.

Analizując plan zajęć terapeutycznych, przedstawiciel KMP zwrócił uwagę, że oprócz innych form terapii zajęciowej (muzykoterapia, zajęcia plastyczne), w jej ramach ujęto codzienną *wspólną modlitwę* oraz *Wystawienie Najświętszego Sakramentu* w każdy piątek. Zdaniem przedstawicieli KMP praktyki religijne są indywidualną kwestią mieszkańców i nie powinny wchodzić w zakres oddziaływań wobec nich. Co więcej, w działania terapeutyczne zaangażowani są w głównej mierze inni pracownicy (w planie ujęta jest m.in. *rehabilitacja, rozmowy indywidualne* prowadzone przez pielęgniarkę i pokojową, *praca w bibliotece*, za którą odpowiada pokojowa) aniżeli instruktor terapii zajęciowej. Wynikać to może z zatrudnienia tego pracownika jedynie na $\frac{1}{2}$ etatu. Pracownicy BRPO zalecają zwiększenie wymiaru jego zatrudnienia, zapewnienie bardziej urozmaiconej terapii oraz przeznaczenie na nią większej części dnia. Z ramowego planu dnia mieszkańca DPS wynika bowiem, że na zajęcia przeznaczone są jedynie 2 godziny.

11. Warunki bytowe

Wizytujący dobrze ocenili warunki bytowe zapewnione mieszkańcom. Pokoje były czyste, urządzone w sposób schludny. Pensjonariusze mogą je ozdabiać, nadając wnętrzą indywidualny charakter. W każdym z pokoi jest aneks z umywalką. Podczas

oglądu pomieszczeń przedstawiciele KMP zauważyli, że w części z nich ściany wymagały odmalowania, a kontakty - naprawienia.

Uwagę wizytujących wzbudził fakt, iż w części pokoi sposób ustawienia łóżek utrudniał bądź uniemożliwiał otwarcie drzwi balkonowych. Przedstawiciele KMP rozumieją, iż wystój pomieszczeń zależy od indywidualnych upodobań mieszkańców, niemniej jednak ważne jest, aby personel czuwał nad ich aranżacją, aby zapewniała dostęp do świeżego powietrza.

Dokonując oglądu pokoi i sanitariatów, przedstawiciele KMP dostrzegli, iż w części z nich są tzw. *balkony francuskie*. Biorąc pod uwagę, iż Dom zamieszkuje osoby starsze, mające trudności w poruszaniu się, problemy z równowagą oraz narażone na zasłabnięcie, tego typu konstrukcja niesie ze sobą ryzyko wypadku. W związku z powyższym pracownicy BRPO zalecają rozważenie podniesienia barierek, aby nie stwarzały niebezpieczeństwa dla pensjonariuszy.

Czas wolny mieszkańcy mogą spędzać w pokoju dziennego pobytu, wyposażonym w odbiornik telewizyjny oraz 2 stanowiska komputerowe.

Przedstawiciele KMP zwrócili uwagę na fakt, iż chodniki wiodące do miejsca kultu religijnego, odwiedzanego chętnie przez mieszkańców, były oblodzone. Ze względu na to, iż śliska powierzchnia sprzyja upadkom, konieczna jest systematyczne posypywanie ich solą lub piaskiem.

Nie w każdej łazience udostępniony był papier toaletowy, mydło i ręczniki jednorazowe. Wskazaną nieprawidłowość należy wyeliminować.

Między posiłkami mieszkańcy mogą skorzystać z chleba i dżemu, udostępnianych obok pokoju pielęgniarek.

Dyrektor Domu poinformował przedstawicieli KMP o tym, iż planowana jest rozbudowa placówki. Nowa część ma zostać przeznaczona dla osób demencyjnych. Łącznik będzie stanowiła świetlica. W związku z powyższym w dniu 10 października 2014 r. do Urzędu Miasta Włocławek skierowano propozycję, aby kwestia rozbudowy DPS oraz dodania do profilu Domu przeznaczenia dla osób przewlekle somatycznie chorych była przedmiotem sesji do planu pracy na 2015 r. Propozycję tę ponowiono dnia 14 października 2015 r. Pracownicy BRPO pozytywnie oceniają wskazaną inicjatywę.

12. Sytuacja osób z niepełnosprawnościami;

Dom w znacznym stopniu dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Zniwelowane są bariery architektoniczne w postaci schodów.

W toaletach zapewnione są niezbędne udogodnienia dla osób mających trudności w poruszaniu się. Jedna z nich wyposażona jest także w łóżko do kąpieli osób leżących, inna zaś w wannę z podnośnikiem oraz podnośnik.

Mimo powyższego, przedstawiciele KMP zwracają uwagę na konieczność spełnienia kilku wytycznych:

- drzwi szerokości 90 cm;
- poręcze przy muszli zamontowane w odległości 40 cm od osi muszli oraz na wysokości 70-85 cm (mierzone od wierzchu górnej poręczy);
- wysokość górnej krawędzi umywalki wynosi 85 cm, a dolnej nie mniej niż 70 cm z możliwością podjazdu wózkiem;
- baterie łazienkowe z przedłużoną dźwignią lub na fotokomórkę;
- obniżone lustro lub z możliwością pochylenia;
- przestrzeń manewrowa w pomieszczeniach o średnicy 150 cm, a w windzie wymiarów 1,1 x 1,4 m;
- włączniki światła na wysokości 90-120 cm;
- kontrasty i taśmy antypoślizgowe na stopniach schodów; pożądana wysokość poręczy to 90 i 75 cm od przedniej krawędzi stopnia;
- windy: wysokość poręczy (umieszczonych z 3 stron) 90 cm, lustra na wysokości 100 cm, panele na wysokości 80-120 cm od posadzki; pożądanym jest także zapewnienie informacji wizualnej oraz głosowej;
- pochylnie (podjazdy): szerokość płaszczyzny ruchu 120 cm oraz wysokość poręczy 90 i 75 cm.

Z uwagi na to, iż Dom zamieszkuje osoba niewidoma, konieczne jest zapewnienie jej dostępu do audiobooków. Ważne jest także odpowiednie zaaranżowanie przestrzeni, umożliwiające jej jak najbardziej samodzielne funkcjonowanie.

Należy podkreślić, iż poziom dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnością jest wysoki. Jednakże wprowadzenia powyższych zmian podczas najbliższego planowanego remontu DPS pozwoli na podwyższenie standardu świadczonych usług.

13. Prawo do praktyk religijnych

Realizacja prawa do praktyk religijnych możliwa jest w świetlicy, która na czas nabożeństw (święta, niedziele, pierwsze piątki miesiąca) pełni funkcję kaplicy. Udział w nich jest dobrowolny. W dniach wizytacji wszyscy pensjonariusze byli wyznania rzymsko-katolickiego.

14. Dobre praktyki

Na uznanie zasługują wprowadzone w domu sobotnie dyżury wybranych pracowników. W każdym tygodniu jest inna osoba: psycholog, pracownik socjalny, rehabilitant, terapeuta. Poszerzenie dostępności wskazanych pracowników jest wyjściem naprzeciw potrzebom mieszkańców.

15. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

I. Dyrektorowi DPS:

1. rozważenie zwiększenia etatu psychologa do $1/2$;
2. zwiększenie etatu terapeuty zajęciowego, zapewnienie bardziej urozmaiconych oddziaływań wobec mieszkańców oraz wyłączenie z nich praktyk religijnych;
3. zatrudnienie pielęgniarki;
4. monitorowanie stanu zdrowia (*dane usunięto*) oraz zweryfikowanie, czy przebywa on w Domu o odpowiednim profilu w razie jego pogorszenia, a także przeprowadzenie remontu w zajmowanym przez niego pomieszczeniu, aby jego wygląd odpowiadał standardom pozostałych pokoi dla mieszkańców;
5. wyeliminowanie praktyki nakładania kar na mieszkańców;
6. wyjaśnienie postanowienia zawartego w § 17 regulaminu mieszkańców;

7. zaprzestanie przeszukiwania szafek mieszkańców oraz konfiskowania należącego do nich alkoholu;
8. zapewnienie mieszkańcom możliwości złożenia anonimowej skargi;
9. dokonywanie bieżących przeglądów pokoi oraz systematyczne naprawianie usterek;
10. rozważenie podniesienia barierek w tzw. *balkonach francuskich*, aby nie stwarzały niebezpieczeństwa dla pensjonariuszy;
11. zorganizowanie szkolenia zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia oraz warsztatów przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu dla personelu placówki;
12. spełnienie standardów w zakresie dostosowania Domu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z uwagami zawartymi w pkt 12 niniejszego Raportu;
13. wyposażenie łazienek w papier toaletowy, mydło i ręczniki jednorazowe;
14. rozważenie zakupu aparatu do magnetoterapii.

II. Prezydentowi Miasta Włocławek

1. Przeznaczenie środków finansowych na realizację zaleceń, które tego wymagają oraz na zaplanowaną przez dyrektora Domu inwestycję.